

**Lukáš Gavenda - Školská politika v Maroku a Tunisku za francouzského protektorátu.  
Diplomová práce FF UK v Praze 2015, 94 stran.**

*Oponentský posudek: PhDr. Zdeněk Beránek, Ph.D.*

Pan Lukáš Gavenda si jako téma své práce zvolil komparaci přístupu francouzské koloniální moci ke školské a vzdělávací politice ve dvou severoafrických koloniích – Maroku a Tunisku. Jeho práce je tak rozsahem sice skromným, ale nikoliv zanedbatelným příspěvkem k dějinám kolonialismu.

Autor se opíral o prameny v anglickém francouzském i arabském jazyce. Jednalo se jednak o prameny sekundární, zejména monografie a časopisecké a sborníkové články, jednak o prameny primární – publikované paměti historických aktérů či dokumenty vzdělávacích institucí dostupné na internetu. Autor v rámci svých studií navštívil obě zkoumané země, což nepochybně kladně přispělo k jeho schopnosti dobře uchopit předmětné téma. Práce je po formální i jazykové stránce kvalitní. Autor se dobře vypořádal i s problémem přepisu arabských jmen, kde upřednostnil francouzskou variantu.

Práce je logicky členěna na pět hlavních kapitol, z nichž každá se dále dělí tak, aby bylo možné přehledně komparovat situaci v obou zkoumaných zemích. Autor postupuje chronologicky a zkoumá situaci školství v Maroku a Tunisku v předkoloniálním období, stručně popisuje politický a správní rámec francouzských protektorátů nad oběma zeměmi, představuje hlavní aktéry školské politiky a analyzuje koloniální školské reformy v Maroku a Tunisku. Na konci pak rekapituluje závěry jednotlivých kapitol v přehledné komparaci francouzské školské politiky v obou protektorátech.

Nespornou výhodou textu je, že autor se vystříhal jakékoliv ideové předpojatosti, nevystupuje tak ani jako obhájce, ani jako odpůrce kolonialismu. Předkládá tak věcnou analýzu, respektive komparativní studii. Popisuje rozdílný historický kontext obou protektorátů a jejich školských politik. Všimá si i vnitrofrancouzského sporu mezi konzervativními monarchisty a obhájci církve a republikány s jejich konceptem laicity. Vysvětluje, jaké byly hlavní důvody toho, že zatímco v Tunisku existovala snaha vybudovat školskou síť pro relativně širokou vrstvu domorodých obyvatel, v Maroku se protektorátní správa zaměřila na kvalitní vzdělávání místních elit, zatímco pro širší vrstvy budovala prakticky orientované školy. Velká část studie je věnována interakci místního tradičního školství a školství koloniálního. Autor pak srovnává zejména dvě elitní muslimské vzdělávací instituce – tuniskou az-Zajtúnu a marockou al-Qarawijín. Zatímco první z nich se dokázala lépe adaptovat na vzniklou situaci, marocké vysoké učení výrazně zaostávalo.

V závěru posudku je třeba se zastavit u negativních stránek předkládané diplomové práce. V první řadě je to přílišná stručnost. Na 94 stranách nebylo možné pojednat téma v nezbytné šíři. Dílčí témata, která autor v práci pojednal jsou zpracována dobře. Problém je, že některé aspekty důležité k pochopení koloniální školské politiky nejsou v textu zahrnuta vůbec. V případě Tuniska tak autor alespoň zmiňuje, jaké vzdělávací instituce se staly líhní zdejšího národního hnutí. V případě Maroka si tohoto zásadního jevu prakticky nevšimá vůbec. Rovněž chybí uvedení do širšího kontextu dějin francouzského kolonialismu, takže čtenáři nemůže být zcela jasné v jaké souvislosti a z jakého důvodu prosazovala koloniální mocnost specifickou školskou politiku. Tato výtku by měla být brána na zřetel zejména v případě, že by autor chtěl text v upravené podobě publikovat.

Práce i přes uvedené výtky splňuje všechny náležitosti vyžadované od diplomové práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji kvalifikaci **velmi dobře**.

V Praze dne 30. ledna 2015